

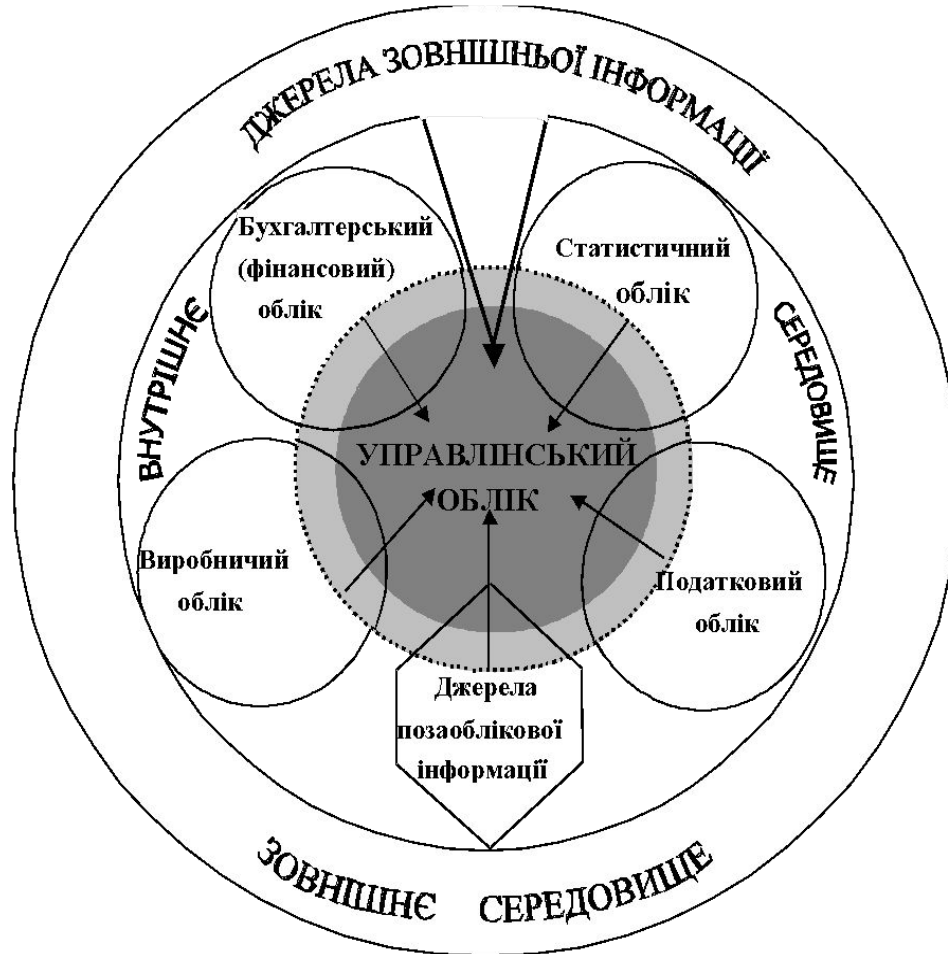
Тема 1. Суть, мета і завдання управлінського обліку

- 1.1. Місце управлінського обліку в системі управління.***
- 1.2. Предмет, метод та завдання управлінського обліку.***
- 1.3. Порівняльна характеристика фінансового та управлінського обліку.***

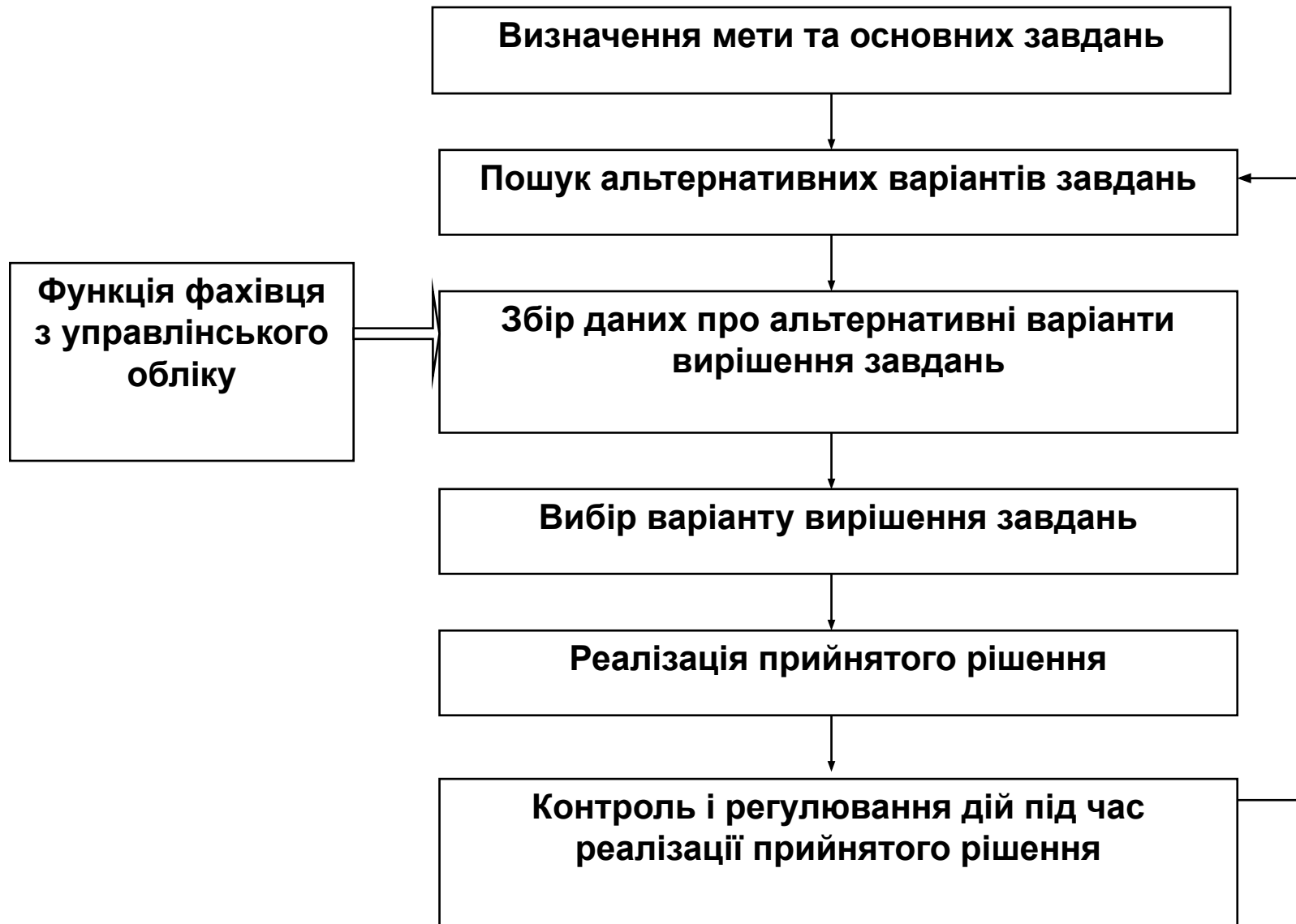
1.1. МІСЦЕ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

Управлінський облік – це процес виявлення, вимірювання, систематизації, інтерпретації та передачі інформації, яку менеджери різних рівнів управління підприємством використовують для планування, оцінювання, контролю і регулювання його діяльності, а також для прийняття поточних, стратегічних та оперативних управлінських рішень

СХЕМА ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ІНФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

- Суттєвість;**
- Диференційованість;**
- Варіантність;**
- Економічність;**
- Доступність форми і змісту.**

ОСНОВНІ ГРУПИ ІНФОРМАЦІЇ, ЗАЛЕЖНО ВІД УПРАВЛІНСЬКОЇ ЛАНКИ

- **стратегічна інформація**, яку як правило використовує вище керівництво. Ця інформація охоплює широкий спектр проблем, для неї характерними є зовнішня спрямованість, високий рівень узагальнення та значний часовий діапазон;
- **тактична інформація**, що призначена для керівників середньої ланки. Ця інформація охоплює вузький, ніж на стратегічному рівні, спектр проблем і має як зовнішню, так і внутрішню спрямованість. Вона характеризується низьким рівнем узагальнення і достатньо високим рівнем точності;
- **оперативна інформація**, яку використовують керівники нижчого рівня управління. Така інформація охоплює дуже вузький спектр проблем, має внутрішню спрямованість, низький рівень узагальнення, дуже високий рівень точності.

***В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИКОНУЄ ТАКІ ОСНОВНІ
ФУНКЦІЇ:***

- ***інформаційну*** – забезпечення керівників усіх рівнів управління інформацією, необхідною для планування, контролю й прийняття управлінських рішень;
- ***комунікаційну*** – при формуванні масивів інформації враховують внутрішні комунікаційні зв'язки між рівнями управління і різними структурними підрозділами одного рівня;
- ***контрольну*** – формування даних, необхідних для контролю й оцінювання результатів діяльності як окремих структурних підрозділів, так і підприємства загалом;

***В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИКОНУЄ ТАКІ ОСНОВНІ
ФУНКЦІЇ:***

- ***аналітичну*** - передбачає вивчення усієї системи прийняття управлінських рішень з метою її удосконалення;
- ***прогнозу*** – оскільки на підставі аналізу й оцінки основних внутрішніх і зовнішніх щодо підприємства чинників впливу на результати його господарської діяльності отримують дані, необхідні для обґрунтування стратегічних напрямів його розвитку та формування планів і бюджетів його майбутньої діяльності.

1.2. ПРЕДМЕТ, МЕТОД ТА ЗАВДАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

***Предметом* управлінського
обліку є інформаційне
забезпечення управління
підприємством.**

ОБ'ЄКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ:

- витрати, доходи та фінансові результати діяльності підприємства, попередньо відображені у фінансовому обліку, які в управлінському обліку перегруповуються за їхнім цільовим призначенням (за видами продукції, замовленнями, господарськими процесами, стадіями виробництва, центрами відповідальності, сферами діяльності, регіонами реалізації тощо);
- системи, методи та прийоми обліку й калькулювання витрат;
- методи формування ціни на продукцію та методи трансфертного ціноутворення;

ОБ'ЄКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ:

- методи та прийоми формування і подання внутрішньої (управлінської) звітності (зміст, призначення, терміни подання);
- методи збирання і систематизації даних для прогнозування, планування (бюджетування), аналізу та контролю витрат, доходів та фінансових результатів;
- Методи збирання і систематизації інформації про чинники впливу зовнішнього підприємницького середовища на виробничо-господарську діяльність підприємства.

МЕТОД УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ - це сукупність різноманітних прийомів і способів за допомогою яких вивчають об'єкти управлінського обліку в інформаційній системі підприємства. Він охоплює сукупність традиційних методів нормування, планування, обліку, аналізу і контролю, що сприяють дослідженню поведінки витрат з метою управління ними.

СКЛАДОВІ МЕТОДУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ:

- ***загальнометодичні прийоми дослідження об'єкта*** (спостереження, порівняння, аналіз, синтез). Метод спостереження передбачає систематичний збір інформації, необхідної для всебічної характеристики витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції. Необхідно виділити ті центри, де виникають витрати, а потім за допомогою певних засобів змінити і трансформувати дані. Порівняння передбачає виявлення тенденцій і закономірностей розвитку об'єктів, за якими здійснюється спостереження. Аналіз передбачає виділення окремих складових частин об'єкта, детальне їх вивчення і використання отриманих даних для прийняття відповідних рішень;

СКЛАДОВІ МЕТОДУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ:

- ***загальнонаукові методичні прийоми бухгалтерського фінансового обліку.***

Управлінський облік тісно пов'язаний з фінансовим обліком, тому він використовує загальні методичні прийоми, притаманні бухгалтерському обліку, такі як документування, інвентаризація, оцінювання, калькулювання, рахунки і подвійний запис, баланс та звітність;

СКЛАДОВІ МЕТОДУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ:

- ***специфічні методичні прийоми управлінського обліку.***
Серед них виділяють способи групування і перегрупування витрат виробництва відповідно до поставленої мети дослідження, методи калькулювання, нормування і лімітування витрат, контрольні рахунки, методи розподілу непрямих витрат, методи дослідження поведінки витрат, методи збору і систематизації інформації для прийняття управлінських рішень в процесі прогнозування, планування, аналізу і контролю витрат, доходів та фінансових результатів підприємства. Широке застосування в управлінському обліку знаходять математичні методи дослідження собівартості і рентабельності продукції. Отримані математичні залежності між окремими видами витрат і доходів та їх чинниками використовуються для прийняття поточних і стратегічних управлінських рішень.

Метою управлінського обліку є формування інформаційного забезпечення для ефективного управління підприємством. Управлінський облік пов'язує обліковий процес з процесом управління.

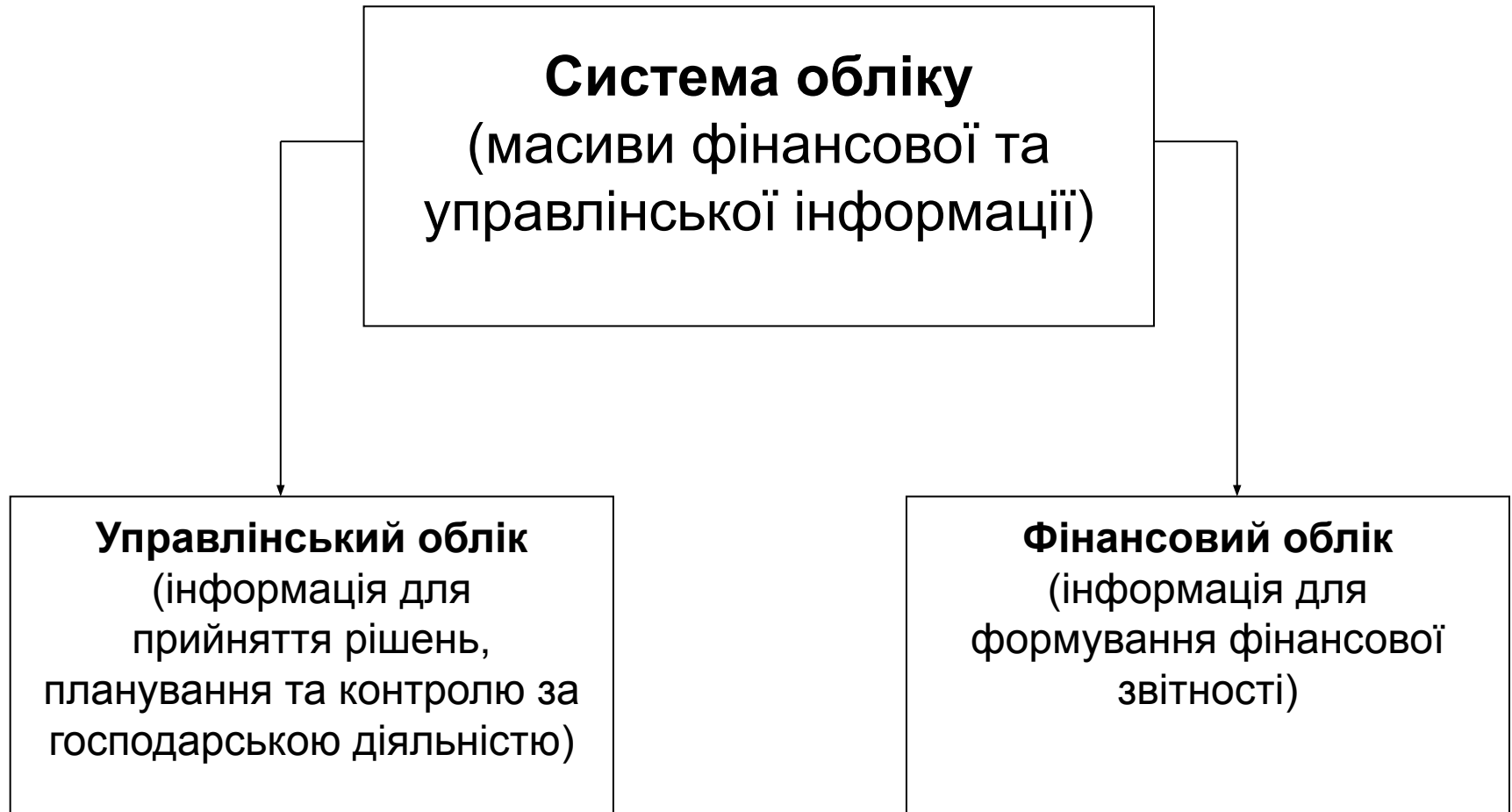

ОСНОВНИМИ ЗАВДАННЯМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ Є:

- обґрунтування методу обліку і калькулювання витрат;
- використання сучасних методів збору і систематизації інформації для прогнозування, планування (бюджетування) витрат, доходів і результатів діяльності підприємства;
- формування інформації для оцінювання, порівняння, аналізу і контролю витрат і результатів за напрямками діяльності підприємства, місцями виникнення витрат, центрами відповідальності тощо;
- забезпечення якісного і своєчасного збору та подання необхідної інформації для обґрунтованого прийняття стратегічних і поточних управлінських рішень;
- створення інформаційної бази для складання прогнозу про імовірні зміни конкурентоспроможності підприємства чи окремих видів його діяльності або продукції на ринку на основі оцінки альтернативних варіантів розвитку виробництва, інших видів діяльності підприємства та оточуючого підприємницького середовища.

1.3. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО ТА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Призначення управлінського та фінансового обліку

***В ПОРІВНЯННІ З ФІНАНСОВИМ УПРАВЛІНСЬКИМ
ОБЛІК МАЄ ТАКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ:***

- 1) управлінський облік не регламентується міжнародними чи національними стандартами та нормативними актами; ведення його не є обов'язковим;
- 2) управлінський облік організовується відповідно до потреб менеджерів в обліковій інформації;
- 3) головними користувачами інформації управлінського обліку є внутрішні (стосовно підприємства) користувачі – менеджери різних рівнів управління, власники;
- 4) в управлінському обліку використовують не тільки кількісні, але й якісні вимірники;

***В ПОРІВНЯННІ З ФІНАНСОВИМ УПРАВЛІНСЬКИМ
ОБЛІК МАЄ ТАКІ ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ:***

- 5) об'єктами аналізу в управлінському обліку є окремі структурні підрозділи підприємства (центри відповідальності);
- 6) періодичність складання звітів за даними управлінського обліку не регламентується і може в часі змінюватися;
- 7) управлінський облік спрямований на майбутнє (прогнозування);
- 8) в управлінському обліку використовують не тільки дані конкретного підприємства, але й інформацію про стан зовнішнього щодо підприємства середовища;
- 9) дані управлінського обліку є комерційною таємницею підприємства.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО ТА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

№ з/п	Ознаки	Фінансовий облік	Управлінський облік
1	Рівень регламентації	Обов'язковий для ведення	Ведеться за рішенням керівника підприємства
2	Обмеження (відповідність законодавству)	Ведеться відповідно до загальноприйнятих принципів, стандартів і нормативних актів	Не регулюється жодними стандартами, законодавчими і нормативними актами
3	Використання вимірників	Кількісні вимірники	Кількісні та якісні вимірники
4	Рівень точності інформації	Точні дані, які можна перевірити	Інформація може мати імовірнісний характер
5	Об'єкт аналізу	Суб'єкт господарювання загалом	Структурні підрозділи підприємства (сегменти діяльності, центри відповідальності)

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО ТА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

№ з/п	Ознаки	Фінансовий облік	Управлінський облік
6	Мета	Складання фінансової звітності	Формування інформаційного забезпечення для ефективного управління підприємством
7	Користувачі інформації	Внутрішні та зовнішні стосовно підприємства користувачі	Внутрішні стосовно підприємства користувачі
8	Спрямованість	Оцінка минулого	Прогнозування майбутнього
9	Відкритість даних	Більшість даних доступна всім	Дані є комерційною таємницею підприємства
10	Періодичність складання і форма звітів	Регламентується законодавчо	Не регламентується законодавчо, визначається рішенням керівників
11	Структура обліку	Базова рівність: активи = власний капітал + зобов'язання	Немає базової рівності (різні види об'єктів)
12	Характер інформації	Статичний	Динамічний